

Innst. 28 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:57 S (2015–2016)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri Engesæth, Terje Breivik og Ola Elvestuen om å innføre miljøavgifter på fossil plast

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2017 foreslå å endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en miljøavgift på materialbruk som graderes etter innholdet av ny fossil plast.
2. Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet 2017 foreslå å innføre en generell miljøavgift på fossil plast hvor det gis avgiftsfritak for fornybar bioplast og resirkulert plast.
3. Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en tilsvarende avgift på alle kjemikalier fra fossilt råstoff og øvrig materialbruk som ikke er omfattet av CO₂-avgift i dag.
4. Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å få til forsterkede bransjeavtaler om resirkulering, med betydelig økt mål om gjenvinning og bruk av resirkulert og fornybart råstoff som et nytt mål i avtalene.
5. Stortinget ber regjeringen innen 1. januar 2017 legge fram konkrete forslag til virkemidler for å oppnå målet om at alle råvarer og materialer gjenvinnes, og at all materialbruk skal være fra fornybare og resirkulerte råstoff innen 2030.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergsbotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Olivia Corso Salles, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, erkjenner at det vil være viktig å finne gode alternativer til bruk av fossile ressurser for at vi skal nå våre klimamål. Komiteen mener at å erstatte fossil plast med plast fremstilt av biologisk materiale kan være med på å bidra til å redusere klimagassutslipp, men vil understreke at vi må være sikre på at dette skjer på en god måte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet og Kristelig Folkeparti, viser til at et forslag om å endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en miljøavgift på materialbruk som graderes etter innholdet av fossil plast, samt forslaget om en generell miljøavgift på fossil plast med avgiftsfritak for fornybar bioplast og resirkulert plast, ble tatt opp i behandlingen i 2015-budsjettet. I budsjettvedtaket ba Stortinget regjeringen vurdere en avgift på plast basert på fossilt CO₂-innhold, og samtidig unnta bioplast fra avgiften. Regjeringen ble videre bedt om å vurdere om en slik avgift kunne erstatte dagens grunnavgift på engangsemballasje.

Flertallet har merket seg at dette forslaget ble vurdert i Prop. 1 LS (2015–2016) Skatter og avgifter og toll 2016, hvor følgende fremgår:

«Regjeringen støtter i utgangspunktet endringer i avgiftsopplegget som kan gi positive miljøeffekter. Viktige forutsetninger er imidlertid at endringene blant annet vil virke etter sitt formål, er mulig å gjennomføre i avgiftsregelverket, lar seg kontrollere og ikke har store administrative kostnader verken for avgiftsmyndighetene eller de avgiftspliktige. Regjeringen mener at disse forutsetningene ikke er til stede og har derfor konkludert med at det ikke bør innføres et avgiftsmessig skille mellom drikkevareemballasje basert på bioplast eller på annen plast.»

Flertallet viser til at finanskomiteens flertall sluttet seg til regjeringens forslag, og flertallet kan ikke se at det har tilkommet nye momenter som skulle tilsi at dette nå bør endres.

Flertallet mener det vil være svært vanskelig å innføre en avgift på alle kjemikalier fra fossilt råstoff og øvrig materialbruk som ikke er omfattet av CO₂-avgift i dag. Flertallet viser i den sammenheng til at Finansdepartementet har gjort en slik vurdering og ikke funnet dette hensiktsmessig.

Flertallet har merket seg at det ikke finnes en fullstendig oversikt over kjemiske stoffer og stoffblandinger som helt eller delvis er basert på fossilt råstoff, som forslagsstillerne ønsker avgift på. Flertallet mener derfor en avgift som angitt i forslaget vil kunne bryte med grunnleggende prinsipper for utforming av særavgifter, som innebærer klare avgrensninger som er mulig å kontrollere for avgiftsmyndighetene, ikke har vesentlige administrative/økonomiske konsekvenser verken for de avgiftspliktige eller myndighetene, og vil kunne være uforenelig med Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

Flertallet ser at en slik avgift kommer til å bli svært omfattende, og måtte omfatte både kjemiske stoffer og stoffblandinger med fossilt spor til anvendelser som i dag helt eller delvis er fritatt for CO₂-avgift, eller som inngår i ethvert produkt, enten produktet er framstilt i Norge eller er importert. Omfanget av avgiftssubjekter, kontrollutfordringer og de administrative kostnadene for næringslivet og staten vil også bli betydelige.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, er positive til avgifter som er med på å redusere CO₂-utslippene fra ulike sektorer. En avgift på plast med fossilt opphav kan være en slik mulighet.

Dette flertallet foreslår:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 komme tilbake til Stortinget med vurderinger om hvordan en avgift på plast med fossilt opphav kan utformes, og hvordan avgrensingsproblematikken kan løses.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet har merket seg at vi i dag mangler en vurdering av mengden biomasse som kan erstatte fossilt materiale samlet sett, og vi mangler god nok kunnskap om hva som vil være den beste fordelingen av disse bioressursene. Disse medlemmer mener det er viktig at bioressursene brukes på områder der det gir størst klima- og miljøeffekter så lenge de er begrenset. Disse medlemmer viser til at kunnskapsgrunnlaget om dette per i dag ikke er godt nok, og at det er viktig å sikre at økt produksjon av bioplast ikke gir negative effekter på klimaet. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig med økt kunnskap om alle miljøeffekter over livsløpet til bioplasten.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at produksjon og forbrenning av fossil plast fører årlig til store klimautslipp. Den globale produksjonen av plast var i 2012 nær 300 millioner tonn, hvorav omtrent 20 prosent i Europa. Forbruket av plast er ca. 100 kg i året per innbygger i Norge. Det største anvendelsesområdet for bruk av plast i Norge og Europa er knyttet til emballasje. I Norge er det rundt 500 000 tonn plastavfall årlig. Om lag 1/3 av dette kommer fra plastemballasje.

Disse medlemmer viser til at totalt tilsvarer klimagassutslippene fra produksjon og bruk av fossil plast nesten 5 prosent av de globale klimagassutslippene fra fossil energi og omtrent like store utslipp som all flytrafikk.

Disse medlemmer viser til at det i dag ikke er noen politisk initierte virkemidler for bruk av fornybare råstoff for materialer som plast. Det er en stor svakhet ved miljøvirkemiddelbruken som etter disse medlemmers syn bør rettes opp.

Disse medlemmer peker på at drikkevare er den eneste (plast)emballasjeb Bruken som har avgifter i dag med både en spesifikk miljøavgift og en grunnavgift. Miljøavgiften er gradert etter returgrad, hvor returandel må være minst 25 prosent for å få redusert avgift, og hvor 95 prosent gir bortfall av avgift. Miljøavgiftens startpunkt er på 5,59 kroner/enhet for glass og metall, 3,37 kroner/enhet for plast og 1,38 kroner/enhet for kartong og papp.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstre-

parti og Miljøpartiet De Grønne viser til at totalt utgjør klimagassutslippene fra produksjon og bruk av plast globalt rundt 1,5 milliarder tonn CO₂-ekvivalenter og ca. 2,5 millioner tonn i Norge. Ifølge European Bioplastics kan om lag 85 prosent av all plast teknisk sett erstattes med biobasert plast.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en avgift på materialbruk som graderes etter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff. Avgiften må innrettes slik at den ikke virker konkurransevridende mellom produsenter eller ulike fornybare/resirkulerte materialer.»

«Stortinget ber regjeringen legge fram konkrete forslag til virkemidler for å oppnå målet om at alle råvarer og materialer gjenvinnes, og at all materialbruk skal være fra fornybare og resirkulerte råstoff innen 2030.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Venstre viser til at grunnavgiften er på 1,15 kroner/enhet og gjelder for emballasje som ikke kan gjenbrukes i sin opprinnelige form. Omtrent alle plastflaskene har nå byttet over til gjenbruksemballasje, slik at avgiften i dagens form har utspilt sin rolle. Avgiftene på drikkevareemballasje er miljømessig begrunnet, men mangler insitament for å bruke resirkulert og fornybar materiale. Grunnavgiften slik den framstår i dag, bærer også mer preg av å være en fiskal avgift enn en miljøavgift. Dette understøttes av NOU 2015:15 Sett pris på miljøet, hvor utvalget skriver:

«Utvalget betrakter grunnavgiften på engangsemballasje for drikkevarer som en fiskal avgift. Det er utenfor mandatet å foreslå endringer i avgiften.»

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at plastemballasje er underlagt en bransjeavtale om resirkulering som ble inngått i 1994 og oppdatert i 2003. Avtalenes formål er å redusere miljøproblemene forårsaket av brukt emballasje. For plastemballasje er målene at minst 30 prosent skal materialgjenvinnes. Alle bedrifter som sender emballasje ut på markedet, har ansvar for at denne emballasjen gjenvinnes. Kostnadene ved innsamling dekkes av vederlagssats som per nå i Grønt Punkt er 1,15 kroner/kg plast, men som fra 1. mai 2016 differensieres mer og øker til 1,38 kroner/kg plast for drikkevareemballasje. Dette gjøres for bedre enn tidligere å speile faktiske kostnader knyttet til innsamling og gjenvinning av emballasjen som i stor grad kildesorteres i husholdningene. Det er

ingen insitament for bruk av resirkulert eller fornybart råstoff i bransjeavtalen eller Grønt Punkt-ordningen i dag.

Disse medlemmer viser til at bransjen har etablert velfungerende pantesystemer og gjør felles innrapportering til miljømyndighetene som grunnlag for beregning av miljøavgiften. Materialselskapet Infinitum håndhever kontrollen av plastflasker for pant og fastsettelse av innsamlingsgrad for miljøavgiften i dag. Dokumentasjon av andel fossil/fossilfri plast kan enkelt benytte samme etablerte kontroll- og dokumentasjonsrutiner ved at produsentene må dokumentere dette for flaskene som inngår i pantesystemet til Infinitum.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne, foreslår:

«Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å få til forsterkede bransjeavtaler om resirkulering, med betydelig økt mål om gjenvinning og bruk av resirkulert og fornybart råstoff som et nytt mål i avtalene.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Venstre og Sosialistisk Venstreparti mener et skifte fra fossilt til fornybart råstoff for plast vil gi en stor reduksjon av klimagassutslippene. Forskjellen på klimagassutslipp mellom biobasert og fossilbasert PolyEtylen (PE), som er en vanlig plasttype i bl.a. emballasje, er hele 4 kg per CO₂-ekvivalent/kg eller tilsvarende ca. 75 prosent reduksjon. Økt bruk av resirkulert plast vil ha tilsvarende eller bedre miljøeffekt. To viktige fornybare plasttyper (PE og PET) har i dag etylen fra bioetanol som grunnlag. LCA for biodrivstoff viser besparelse og klimanytte på over 80 prosent for bioetanol fra sukkerrør.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at myndighetene har en aktiv klimapolitikk for økt bruk av biodrivstoff, inklusive bioetanol. Denne politikken har blitt forsterket i statsbudsjettavtalene mellom regjeringspartiene, Kristelig Folkeparti og Venstre i både 2015 og 2016. Det gjelder både innblandingspåbud og avgiftsreduksjoner for det miljøvennlige alternativet. Tilsvarende miljøfordel bør på plass for fornybar plast.

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å innføre en generell miljøavgift på materialbruk som graderes et-

ter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff på en likeverdig måte mellom ulike fornybare/resirkulerte materialer.»

«Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en tilsvarende avgift på alle kjemikalier fra fossilt råstoff og øvrig materialbruk som ikke er omfattet av CO₂-avgift i dag.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen foreslå å endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en avgift på materialbruk som graderes etter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff. Avgiften må innrettes slik at den ikke virker konkurransevridende mellom produsenter eller ulike fornybare/resirkulerte materialer.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge fram konkrete forslag til virkemidler for å oppnå målet om at alle råvarer og materialer gjenvinnes, og at all materialbruk skal være fra fornybare og resirkulerte råstoff innen 2030.

Forslag fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen foreslå å innføre en generell miljøavgift på materialbruk som graderes etter innholdet av nytt ikke-fornybart råstoff på en likeverdig måte mellom ulike fornybare/resirkulerte materialer.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen utrede og fremme forslag om å innføre en tilsvarende avgift på alle kjemi-

kalier fra fossilt råstoff og øvrig materialbruk som ikke er omfattet av CO₂-avgift i dag.

Komiteens tilråding

Bak tilrådingen romertall I står et flertall i komiteen som består av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Bak tilrådingen romertall II står et flertall i komiteen som består av Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre slikt

v e d t a k :

I

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 komme tilbake til Stortinget med vurderinger om hvordan en avgift på plast med fossilt opphav kan utformes, og hvordan avgrensingsproblematikken kan løses.

II

Stortinget ber regjeringen ta initiativ til å få til forsterkede bransjeavtaler om resirkulering, med tydelig økt mål om gjenvinning og bruk av resirkulert og fornybart råstoff som et nytt mål i avtalene.

III

Dokument 8:57 S (2015–2016) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siri Engesæth, Terje Breivik og Ola Elvestuen om å innføre miljøavgifter på fossil plast – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 13. oktober 2016

Ola Elvestuen

leder

Odd Henriksen

ordfører

VEDLEGG

Brev fra Klima- og miljødepartementet v/statsråden til energi- og miljøkomiteen, datert 30. mars 2016

Vedrørende representantforslag 57 S (2015-2016) om å innføre miljøavgifter på fossil plast

Jeg viser til brev fra Stortingets energi- og miljøkomite av 11. mars 2016 vedrørende representantforslag fra Siri Engesæth, Terje Breivik og Ola Elvestuen om å innføre miljøavgifter på fossil plast.

Jeg mener at det vil være viktig å finne gode alternativer til bruk av fossile ressurser på veien mot lavutslippssamfunnet. Plast laget av biologisk materiale kan være med å bidra til dette på sikt, men vi må sikre at dette skjer på en god måte.

Representantenes forslag vedrørende avgifter sorterer inn under Finansdepartementets fagområde. Når det gjelder representantenes forslag om at det i statsbudsjettet for 2017 foreslås å endre grunnavgiften på drikkevareemballasje til en miljøavgift på materialbruk som graderes etter innholdet av ny fossil plast, og at det foreslås en generell miljøavgift på fossil plast med avgiftsfritak for fornybar bioplast og resirkulert plast, viser Finansdepartementet til følgende:

«I behandlingen av 2015-budsjettet gjorde Stortinget følgende romertallsvedtak XIX, jf. Innst. 2 S Tillegg 1 (2014–2015):

'Stortinget ber regjeringen vurdere en avgift på plast basert på fossilt CO₂-innhold, og samtidig unnta bioplast fra avgiften. Regjeringen bes om å vurdere om en slik avgift kan erstatte dagens grunnavgift på engangsemballasje.'

Romertallsvedtaket ble vurdert i Prop. 1 LS (2015-2016) Skatter, avgifter og toll 2016, hvor følgende framgår:

'Regjeringen støtter i utgangspunktet endringer i avgiftsopplegget som kan gi positive miljøeffekter. Viktige forutsetninger er imidlertid at endringene blant annet vil virke etter sitt formål, er mulig å gjennomføre i avgiftsregelverket, lar seg kontrollere og ikke har store administrative kostnader verken for avgiftsmyndighetene eller de avgiftspliktige. Regjeringen mener at disse forutsetningene ikke er til stede og har derfor konkludert med at det ikke bør innføres et avgiftsmessig skille mellom drikkevareemballasje basert på bioplast eller på annen plast.'

Finanskomiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Senterpartiet, sluttet seg til Regjeringens forslag, jf. Innst. 3 S (2015-2016). Finansdepartementet kan ikke se at det har framkommet nye momenter i saken som tilsier at dette bør vurderes på nytt.»

Når det gjelder representantenes forslag om å innføre en avgift på alle kjemikalier fra fossilt råstoff

og øvrige materialbruk som ikke er omfattet av CO₂-avgift i dag, viser Finansdepartementet til følgende:

«Stortinget har vedtatt CO₂-avgift på mineralske produkter og CO₂-avgift i petroleumsvirksomheten på kontinentalsokkelen. Avgiften på mineralske produkter omfatter mineralolje, bensin og gass. Mineralske produkter brukt som råstoff i industriell virksomhet har på nærmere vilkår fritak for avgiften.

Verken Klima- og miljødepartementet eller Finansdepartementet har en fullstendig oversikt over kjemiske stoffer og stoffblandinger som helt eller delvis er basert på fossilt råstoff, som forslagsstillerne ønsker avgift på. En avgift som angitt i forslaget, vil etter Finansdepartementets oppfatning bryte med grunnleggende prinsipper for utforming av særavgifter, og som 1) innebærer klare avgrensninger, 2) er mulig å kontrollere for avgiftsmyndigheten, 3) ikke har vesentlige administrative/økonomiske konsekvenser verken for de avgiftspliktige eller avgiftsmyndigheten, og 4) er forenlig med Norges internasjonale forpliktelser, herunder EØS-avtalen.

Avgiften må forventes å bli svært omfattende, og omfatte både kjemiske stoffer og stoffblandinger med fossilt spor til anvendelser som i dag helt eller delvis er fritatt for CO₂-avgift, eller som inngår i ethvert produkt, enten produktet er framstilt i Norge eller importert. Omfanget av avgiftssubjekter, kontrollutfordringene og de administrative kostnadene for næringslivet og staten vil også bli betydelig. Finansdepartementet kjenner ikke til at andre land har innført eller vurdert avgifter i den retning som stortingsrepresentantene foreslår.

Finansdepartementet anser det ikke som hensiktsmessig å igangsette et arbeid med en slik avgift.»

Når det gjelder de miljømessige begrunnelsene for hvorfor avgifter på fossil plast i dag ikke vurderes som hensiktsmessig må dette ses i sammenheng med at vurderingsgrunnlaget og kunnskapsgrunnlaget ikke er godt nok. I dag mangler vi en vurdering av mengden biomasse som kan erstatte fossilt materiale samlet sett, og hva som vil være den beste fordelingen av disse bioressursene. Så lenge bioressursene er begrenset er det viktig at de brukes på områder der det gir størst klima- og miljøeffekter. Det vil i tillegg være viktig å sikre at økt produksjon av bioplast ikke gir negative effekter for klima, biomangfold, arealbruk og matproduksjon og at man ikke bidrar til spredning av mikroplast fra produkter av nedbrytbar plast. Miljøkonsekvensene ved produksjonen av bioplast er særlig avhengig av hva slags biomasse som benyttes i produksjonen. Vi trenger også økt kunnskap om alle miljøeffektene over livsløpet til bioplasten, dersom vi skal være sikre på at de miljømessige konsekvensene av å stimulere til økt bruk av biobasert plast vil være gode samlet sett.

Selv om avgifter ikke vurderes som hensiktsmessig, mener jeg det er viktig med mer kunnskap om bioressurser til ulike formål. Dette vil på sikt gi oss et bedre grunnlag for å vurdere hvordan bioplast kan bidra til mindre bruk av fossile ressurser på en bærekraftig måte, og virkemidler for å fremme dette.

Forslagsstillerne er opptatt av at materialgjenvinning av plast kan bidra til å redusere bruken av ny fossil plast og på den måten redusere klimagassutslipp. De er også opptatt av at materialbruken fremover bør være fra fornybare og resirkulerte råstoff. Målet om å holde ressurser i kretsløpet ligger til grunn for arbeidet med sirkulær økonomi, som er på dagsorden både i Norge og i EU. Europakommisjonen har nylig lagt frem en omfattende politikkpakke til støtte for en sirkulær økonomi der det blant annet foreslås vesentlig høyere materialgjenvinningsmål for 2025 og 2030. Kommisjonen har også varslet en egen plaststrategi der sentrale tema er materialgjenvinning, bionedbrytbarhet, miljøgifter og marin forøpling. EU er i tillegg opptatt av at bruken av biomasse i produkter kan være viktig i en sirkulær økonomi. Å styrke markedet for sekundære råvarer for å holde ressursene i systemet anses også som viktig, og ulike tiltak for å stimulere til dette vurderes.

Disse pågående prosessene i EU, sammen med behovet for å redusere klimagassutslipp i Norge, tilsier økte ambisjoner om bedre utnyttelse av ressursene i avfallet. I Norge har vi allerede høye gjenvinningsmål, men vi ser samtidig at vi har et potensial for å øke materialgjenvinningen av plast og at dette vil kunne gi positiv miljøeffekt. Det må imidlertid sikres at dette gjøres på en måte som hindrer spredning av miljøgifter som eventuelt kan være tilsatt plasten. Flere av problemstillingene som forslagsstillerne er opptatt av, som hvordan å øke materialgjenvinning av plast, hvordan stimulere til gjenbruk av plast, hvordan redusere bruken av nytt fossilt materiale er viktige spørsmål som vil være naturlige temaer ved oppfølging av prosessene i EU. Vurdering av virkemidler vil også være en viktig del av dette arbeidet.

Jeg er enig i at vi må redusere bruken av fossile ressurser, men jeg kan ikke se at det nå er hensiktsmessig å innføre avgifter på fossil plast og fossilt råstoff. Blant annet er det viktig at virkemidlene vi innfører på dette området bidrar til å gi positive miljøeffekter totalt sett.

